

Загалом безпечна : роман

КУПИТИ

Бозна-чому, але виявляється, що від сексу бувають діти. Це стало цілковитою несподіванкою для Артура, котрий використовував свої статеву енергію лише для мандрівок Всесвітом. Іноді навіть – першим класом. А потім раз – і ти вже батько. Що ж, таке інколи трапляється. І Форда у п'ятій книжці не менше, ніж Артура. Нема тут ні Марвіна, ні Зафода, проте є навіть дві Тріліан одразу у двох вимірах. Є тут, звичайно, і «Путівник». У новій, просунутій версії 2:0, і це аж ніяк не втішає. Є тут і вогони – а це взагалі вкрай погано. І насамкінець: продовження не буде. Це кінець.

ГОРИЗОНТИ
ФАНТАСТИКИ

Дуглас
Адамс

ЗАГАЛОМ БЕЗПЕЧНА

© Видавництво "НК-Богдан"

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-7941-9

СЕРІЯ «ГОРИЗОНТИ ФАНТАСТИКИ»

Дуглас Адамс

ЗАГАЛОМ БЕЗПЕЧНА

Джейн

З подякою

Ріку і Хайді за оренду їхнього стабільного явища, Модженам та Енді й усім іншим з Хантшем-Корта за численні нестабільні явища,

І особливо — Сонні Мета за стабільність у всіх цих явищах.

ПРОЛОГ

Далеко від центральних магістралей, у немоднявому куточку Західної Спиральної гілки Галактики, притулилося непримітне жовте світило.

За дев'яносто два з гаком мільйони миль від цього жовтяка совається по геліоцентричній орбіті нічим не показна зеленувато-блакитна планета. Вершини еволюції там сягнула біологічна форма, що походить від приматів. Яскравим свідченням примітивності тієї біоформи є хоча б той факт, що її представники й досі вважають електронні годинники найкрутішим здобутком технічного прогресу.

У тієї планети є, радше була, одна проблема, а саме — більшість населення чомусь не почувалося щасливим протягом переважної частини життя.

Чимало запропонованих засобів розв'язання цієї проблеми так чи інакше торкалися переміщення маленьких зеленкуватих папірців, що само собою дуже дивно, бо ті зеленкуваті папірці не вважали себе нещасливими.

Так чи інакше — а проблема лишалася нерозв'язаною; купа людей були підлими, а більшість з них — ще й убогими, навіть власники електронних годинників.

Із кожним днем зростали лави тих, хто вважав, що людство як вид припустилося страшенної помилки, коли вирішило таки спуститися з дерев на землю. Дехто навіть стверджував, що життя взагалі не варто було випускати з первісного океану.

А потім, у четвер, майже дві тисячі років по тому, як одного чолов'ягу прицвяхували до дерева тільки за те, що він казав, а чи не пора почати ставитися якось краще одне до одного, дівчина, яка самотиною сиділа в невеличкому пабі у Рікмансворті¹, раптом

усвідомила, в чому саме помилка. Нарешті зрозуміла, як зробити світ добрим і щасливим. Цього разу рішення було простим та логічним, і воно не могло не спрацювати. Більше того, навіть не треба буде нікого прибивати цвяхами.

Шкода, звичайно, та перш ніж вона дісталася до телефона, аби сповістити про свою знахідку світові, Землю було несподівано зруйновано заради прокладання гіперкосмічного проїзду, тож це відкриття загубилося, вочевидь навічно.

Ось історія тієї дівчини.

РОЗДІЛ 1

Того вечора потемнішало порівняно рано, що було нормально для тієї пори року. Було холодно, дув сильний вітер, що було теж цілком нормально.

Почав накрапувати дощ, і в цьому не було нічого особливого.

Космічний корабель приземлився тихенько, і то вже ні в які ворота не лізло.

Спостерігати за кораблем було нікому, за винятком кількох особливо придуркуватих чотириногих, котрі ніяк не могли второпати, що з цим робити і чи робити з цим щось узагалі — чи з'їсти, чи що. Тож вони зробили те, що робили завжди в таких випадках, а саме — дременули куди подалі й заховались одне під одного, що, до речі, ніколи не спрацьовувало.

Корабель прослизнув крізь хмари, немов спустився по променю сльози, як по канату.

З відстані його насилу можна було роздивитися — спалахували блискавки, хмурилися грозові хмари, проте зблизька він виглядав запаморочливо красиво в сірому корпусі елегантних обрисів. Корабель був невеликим.

Звісно, нікому не відомо, яких саме розмірів чи форм можуть досягати уродженці інших світів, але якщо передивитись останній звіт Загальногалактичного Перепису, що є надійним джерелом статистичних середньоарифметичних величин, то можна припустити, що корабель розрахований на шість осіб. І ви не помилитеся.

Такий висновок можливий і без довідників. Проте Загальногалактичний Перепис, як будь-який інший звіт, окрім того, що обійшовся у чортову купу грошей, не сповістив нічого нового, що не було б відомо широкому загалу, — крім фактів, що на кожного мешканця Галактики припадає у середньому дві цілих чотири десятих ноги та одна гієна. Оскільки це вочевидь повна пурга, увесь той перепис викинули на смітник.

Корабель повільно опускався у пелені дощу, тьмяні габаритні вогні немов обгортали його витонченою веселкою. Тихесеньке муркотіння

поступово підсилювалось і перейшло в приглушений рокіт у міру наближення до землі, а на висоті шести дюймів перетворилося на глухе брязкання.

Нарешті він приземлився і затих.

Відчинився люк. Розгорнувся невеликий трап.

Із люка полинуло проміння, освітлюючи дощову ніч; усередині кубрилися тіні.

Із світла випірнула довготелеса постать, роздивилася навсебіч, зіщулилась і поспіхом збігла сходами. Під пахвою вона тримала великий господарський пакет.

На землі прибулець повернувся і помахав кораблеві рукою. Дощ цідився по його волоссю і падав за комір.

— Дякую, — крикнув він. — Дякую ду...

Різкий перекіт грому приглушив його подяку. Він сторожко подивився на небо і, немов пригадавши щось, почав порпатись у своїй пластиковій торбині, на дні котрої, як зненацька встановив, виявилася дірка.

Збоку на пакеті великими літерами було написано (для тих, хто володіє альфа-центаврською):

ДЬЮТІ-ФРІ МЕГАМАРКЕТ. ПОРТ БРАСТА. АЛЬФА ЦЕНТАВРА.
НАШІ ГАРЯЧІ ЦІНИ
РОЗТОПЛЯТЬ СЕРЦЕ НАВІТЬ ТРААЛЬСЬКОЇ БЛАТТЕРНОЇ
БЛОЩИЦІ.

— Зачекайте! — крикнув прибулець, вимахуючи руками.

Трап, що почав уже згортатись усередину, зупинився, знову розгорнувся і впустив чоловіка назад до корабля.

Через кілька секунд він збіг східцями, тримаючи потріпаний рушник, кращі часи якого лишилися далеко позаду, й запихаючи той у торбину.

Він ще раз помахав на прощання, затиснув торбину під пахвою і побіг до найближчих дерев шукати захисту. За його спиною корабель почав набирати висоту.

Це одна блискавка промайнула небом, постать на мить залякла, потім знову попростувала, однак цього разу трималася подалі від дерев. Чолов'яга поспішав, раз од разу слизькаючись на грязюці,

втягнувши голову в плечі від дощу, який шпарив не по-дитячому, а немов хтось нагорі вичавлював хмари.

Ноги чавкали у багнюці. Грім гуркотів над пагорбами. Чолов'яга марно намагався роздивитися дорогу і знову послизнувся.

Нові сполохи світла.

Цього разу не блискавка, а якесь розмите мляве світло, що на мить замайоріло на небосхилі й згасло.

Побачивши вогні, постать на мить завагалася, потім прискорила ходу в тому напрямку, де вони щойно згасли за обрієм.

Дальша місцевість була нерівною, схил стрімко задрався вгору і за кількасот ярдів уперся в перешкоду. Чолов'яга, розгубившись, призупинився, старанно вивчив перешкоду, потім перекинув торбину і подерся сам.

Ледь його ноги торкнулися землі по той бік огорожі, як звідкілясь виринула з-під дощу, виблискуючи усіма фарами, машина. Чолов'яга притиснувся до огорожі, й авто промчало мимо. То був приземкуватий, цибулиноподібний об'єкт, немов риба-кит на повному ході — гладкий, сірий, круглявий, що рухався зі запаморочною швидкістю.

Чолов'яга інстинктивно викинув руки уперед, щоб захиститись, але об'єкт лише облив того водяною стіною, перш ніж розтанути у ночі.

Його несподівана поява і моментальне зникнення було осяяне черговою блискавкою, що розрізала небо навпіл. Саме ця блискавка й дала змогу наскрізь змоклому чоловікові на узбіччі побачити зухвалу наліпку на бампері авто.

Яким же безмежним було його здивування, коли він прочитав: «Моя інша тачка — теж порше».

РОЗДІЛ 2

Роб МакКенна був гімно, а не людина, і він це знав, бо чортова купа людей саме так йому казала протягом чортової купи років. Він не бачив особливого сенсу сперечатися, за винятком, можливо, однієї причини, а саме — він полюбляв сперечатись із людьми, особливо з тими, кого терпіти не міг, що, згідно з його власними останніми підрахунками, охоплювало усе людство.

Він тяжко зітхнув і перемкнув передачу на понижену.

Дорога повела угору, а його вантажівка була напхана датськими термостатами до батарей опалення.

Не те б що МакКенна був од природи схильним до меланхолії, принаймні він сподівався, що це не так. Його бісив дощ, він вимотував усі нерви.

Саме зараз дощ лив немов з відра.

Це був той самий різновид дощу, який він ненавидів найбільш, особливо коли перебував за кермом. Для цього дощу в нього навіть був номер. Номер сімнадцять.

Роб МакКенна колись прочитав, що ескімоси розрізняють більш як дві сотні різновидів снігу², без чого їхні розмови напевно стали б зовсім нудними. Так ось, вони розрізняють шар снігу тонкий і товстий, снігопад легкий і тяжкий, сніг дрібний та крихкий, сильний снігопад чи боковий вітер зі снігом, сніг, нанесений на підлогу вашого щойно підметеного іглу снігоступами сусіда, сніг зимовий та сніг весняний, сніг, який ви пам'ятаєте з дитинства і який кращий за будь-який сучасний, дрібний сніг, пухнастий сніг; сніг, що лежить на пагорбах і сніг у долині; сніг, що випадає на ранок і сніг, що падає вночі; раптовий сніг, що пішов зненацька, тільки-но ти зібрався порибалити, і сніг, на якому, незважаючи на усі виховні заходи, залишили жовті позначки ваші їздові хаскі.

Роб МакКенна зібрав у своєму записникові двісті тридцять один різновид дощу, й жоден з них йому не подобався.

Він перемкнувся на підвищену, і двигун додав обертів. Вагозов задоволено загурчав, висловлюючись, що думає про датські термостати у себе в кузові.

Із учорашнього вечора, залишивши Данію позаду, він зустрів дощі: номер тридцять третій (слабкий, дрібний, що робить дорогу слизькою), номер тридцять дев'ять (важкі бризки), номери зі сорок сьомого до п'ятдесят першого (дрібний вертикальний дощ з переходом до косого слабкого і до середнього освіжального), номери вісімдесят сім та вісімдесят вісім (дві трішки різних варіації вертикальної зливи з поривами), номер сто (післязливні шквали, жахливо холодно), усі види морських гроз із сто дев'яносто другого до двісті тринадцятого, поодинокі випадки номерів сто двадцять третього, сто двадцять

четвертого, сто двадцять шостого та сто двадцять сьомого (слабкий до помірного, холодний з поривами, монотонний синкопований, що барабанить по кабіні), номер одинадцять (освіжаючі краплі), а зараз попав під найнеприємніший номер сімнадцять.

Номер сімнадцять (брудний, що молотить по вітровому склу, немов німий) лупив так сильно, що зводив роботу «двірників» нанівець.

Роб МакКенна перевірів свою теорію і ненадовго вимкнув «двірники», але, як виявилось, видимість від цього не погіршилася. Вона просто відмовилася щось показувати, коли він увімкнув «двірники» знову.

До того ж, одна зі щіток почала сачкувати.

Вжик-вжик-вжик-човг, вжик-вжик-човг, вжик-вжик-човг, вжик-човг, вжик-човг-човг-човг-вз-з-з.

Роб МакКенна хряпнув по рульовому колесу, тупнув ногою по підлозі, довбанув кулаком по касетнику, який раптом почав співати голосом Баррі Манілова³, довбанув той знову, щоб заткнувся, і матюкався, матюкався, матюкався...

Саме в той момент, коли його лютування набуло апогею, проміння фар вихопило зі зливи ледь помітну за пеленою дощу постать на узбіччі.

Жалюгідна потвора, у багнюці, в дивному вбранні, мокрий, як труси в пральній машині, та ще намагається стопорнути машину.

«Дурко приморожений, — подумав Роб МакКенна, коли усвідомив, що на світі є люди, яким життя наваляло пенделів більше, ніж йому, — напевно, промок до кісток. Яким треба бути дебілом, щоб намагатися зупинити когось у таку галіму погоду. Тільки закоцюбнеш, промокнеш та ще й вантажівки грязюкою пообливають».

Він похмуро похитав головою, ще раз важко зітхнув і вивернув кермо, щоби проїхати через особливо глибоку калюжу.

«Бачиш, як воно бува? — буркнув під ніс, підіймаючи хвилю багнюки. — Ось таких козлів за кермом я і маю на увазі».

Через кілька секунд заляпане бокове дзеркало показало на узбіччі невдаху, котрий був мокрий, немов риба.

На якусь мить Робу МакКенні навіть полегшало, але за дві миті він відчув злість на себе за те, що раніше відчув полегшення. Потім відчув

полегшення від того, що розізлився на себе за перше полегшення і, нарешті задоволений собою, покермував далі.

Як там не було, але він зрівняв рахунок з тим клятим «порше», якому таки вдалося його обігнати, незважаючи, що останні двадцять миль Роб МакКенна настирливо блокував йому дорогу.

Він їхав собі далі, а дощові хмари тягнулися слідом за ним небом, бо, хоча Роб МакКенна цього і не знав, він був Богом Дощу. Що він точно знав, то це те, що робота у нього хрінова, а вихідні — ще хріновіші. Хмари, своєю чергою, знали, що вони обожнюють свого бога, люблять його, хочуть бути завжди поруч з ним, щоб пестити і зрошувати його.

РОЗДІЛ 3

Наступні дві вантажівки, хоча керували ними і не Боги Дощу, зробили те ж саме.

Постать рушила далі, точніше, почовгала, туди, де дорога дерлася на пагорб, а підступна калюжа закінчилася.

Нарешті дощ почав ущухати, місяць ненадовго виглянув з-за хмар.

Мимо проїхав «рено», водій якого енергійно подав постаті, що пленталася узбіччям, серію хитромудрих жестикуляцій, вказуючи, що він був би щасливим підібрати попутника та підкинути куди треба, але саме цього разу таке неможливо, бо він їде в іншому напрямку, зовсім не туди, куди прямує постать, куди б вона там не прямувала, тож він сподівається, що постать зрозуміє. Водій завершив серію жестикуляцій веселим бібіканням, а також підняв великий палець, ніби символізуючи, що постать має почуватися добре щодо свого закоцюблення, фатального промокнення до нитки, а також те, що він неодмінно підвезе «голосувальника» першого-ліпшого наступного разу.

Постать попленталася далі. Мимо прослизнув «фіат», водій якого повторив пантоміму водія «рено».

Зустрічною промчав «максі», що підморгнув фарами стомленому подорожньому, хоч яке таємне послання це мало нести — чи то «привіт», чи то «пробач, нам в інший бік», а може, «дивися-но, там хтось совається, чокнутий якийсь» — залишилося незрозумілим.

Судячи зі зеленого сонячно-захисного козирка на вітровому склі, таємниче послання йшло від Стива й Кароли.

Гроза остаточно вгамувалася, тільки грім ще раз буркнув за віддаленими пагорбами — немов один гальмуватий белдик каже іншому «До речі, ледь не забув...» хвилин двадцять по тому, як програв суперечку.

Небо посвітлішало, повітря похолоднішало. Звук у холодній нічній тиші поширювався дуже швидко. Бурлака, котрий загубився, тремтячи усім тілом, якраз дістався перехрестя, де до шосе зліва приєднувалася бокова дорога. Біля повороту стирчав дороговказ, до якого і попростував мандрівник. Він гарячково й із зацікавленістю вивчав дороговказ, повернувшись тільки тоді, коли почув позаду шелест шин.

Потім ще.

Перший автомобіль промчав і не зойкнув, другий завагався. «Форд-кортина» пригальмував і зупинився.

Похитуючись од несподіванки, мандрівник притиснув торбу до грудей і поспішив до авто, але останньої миті «кортина» дала газ, пробуксувала на мокрому асфальті й, набираючи швидкість, вильнула хвостом і помчала по дорозі.

Невдаха сповільнив ходу та розгублено зупинився: його всі покинули напризволяще.

Випадково чи ні, але наступного дня водій «кортини» опинився в шпиталі з гострим нападом апендициту, але через якусь загадкову плутанину в паперах хірург помилково відтяпав тому ногу, і перш ніж була призначена нова апендектомія, апендицит перетворився на чарівний перитоніт, тож справедливість урешті-решт своєрідно взяла гору.

Бурлака пошкандибав далі.

Поруч зупинився «сааб».

Вікно опустилося, голос приязно запитав:

— Далеченько прямуєш, друже?

Бурлака зупинився і повернувся до водія. Схопився за ручку дверей.

Невдаха-мандрівник, машина, а також ручка її дверей — усі вони перебували на планеті під назвою Земля, про яку в «Путівнику по Галактиці для космотуристів» написано аж два слова «Загалом безпечна».

Белдика, який написав цю безсмертну статтю, звати Форд Префект, і цього самого моменту він перебував далеченько від цього загалом безпечного світу. Він сидів в одному далеко не безпечному барі й зухвало напивався на неприємності.

РОЗДІЛ 4

Сталося то чи сп'яну, чи здуру, чи через часткове запаморочення — для стороннього спостерігача це залишиться загадкою. Але сторонніх спостерігачів у такому місці, як бар «Старий рожевий пес», що на південній половині Гон-Донг Сіті, не було, бо то не те місце, де сторонній спостерігач міг залишитися живим. Усі інші спостерігачі мали бути, щонайменше, бритоголовими братками з насупленим поглядом, важко озброєними та ще зі свербіжкою в одному місці, що спонукала б на цинічні вчинки, особливо коли вони стають спостерігачами подій, які їм не до вподоби.

У барі встановилася жахливо натягнута тиша, передатомно-воєнна тиша.

Навіть огидного виду птаха, котра сиділа на жердинці над стойкою, припинила верескливо вигукувати імена й адреси місцевих найманих убивць, а цю послугу надавала безкоштовно.

Усі очі зосередилися на Форді Префекті. Навіть ті, що були на ложноніжках.

Причина, з якої він вирішив зіграти в дурня зі смертю, доволі банальна, бо він намагався оплатити рахунок зі сумою оборонного бюджету невеликої держави карткою «Америкен Експрес», яку, і це Форд знав, не приймали в жодному куточку відомого Всесвіту.

— А що вас турбує? — запитав він удавано життєрадісно. — Термін дії? А ви що, хлопці, ніколи не чули про супернову теорію відносності? Це ж окрема галузь фізики, яка саме і займається таким. Ефект розширення часу, темпоральна реластатика...

— Нам начхати на термін дії, — відповів чолов'яга, якому були адресовані пояснення, — небезпечний бармен небезпечного міста. Його голос звучав розкотисто і басовито, як розкотисто і басовито від'їжджає убік кришка люка міжконтинентальної балістичної ракети.

Рука завбільшки як свинячий окорок, барабанила по стійці, залишаючи на поверхні вм'ятини.

— Ось і файненько! — мовив Форд, збираючи манатки до сумки подорожнього.

Пальці, що барабанили по стійці, витягнулись і легенько торкнулися плеча Форда Префекта. Це змусило його повернутися на місце.

Хоча пальці були невід'ємною частиною м'ясистої окорокоподібної ручищі, яка, своєю чергою, кріпилася до дубиновидного передпліччя, останнє не кріпилося ні до чого — хіба що в метафоричному сенсі — узами лютої собачої відданості до цього самого бару, який був її домом. Раніше уся ця ручна конструкція цілком природним чином належала первісному власникові — хазяїну бару, який на смертному одрі несподівано заповів її медичному центрові. Медичний центр після огляду вирішив, що зовнішній вигляд експонату їм не дуже подобається, тож вони перезаповіли ручищу назад бару «Старий рожевий пес».

Новий бармен не вірив у надприродне, в усілякі полтергейсти та іншу байду, але він вірив у надійного союзника і вмів такого розпізнати. Ручища залишилась у барі. Вона приймала замовлення, подавала коктейлі, а також твердою рукою втихомирювала тих розумників, які наривалися на неприємності. Форд Префект вирішив не нариватися.

— Нам начхати на термін дії, — повторив бармен, вдоволений тим фактом, що повністю заволодів увагою Форда Префекта. — Але нас бентежить цей клаптик пластику.

— Чому? — запитав спантеличено Форд.

— Бо таке, — відповів бармен, який тримав кредитку, немов рибку, чия душа десь тижнів зо три тому відпливла смертною долиною темряви на тихую воду, — ми в оплату не приймаємо.

Форд поміркував, чи не признатися прямо, що не має при собі інших засобів платежу, але вирішив перечасувати. Безтілесна рука тримала його за плече великим і вказівним пальцем ніжно, але цупко.

— Але ви, напевно, не розумієте, — мовив Форд, і вираз його обличчя поступово змінився з легкого здивування до повної приголомшеності, — це ж картка «Америкен Експрес». Найкращий

засіб оплати рахунків із усіх, котрі винайшла людина. Ви що, реклами не бачили?

Бадьорий тон Форда почав давити барменові на вуха. Він звучав немов піонерський горн, що немилосердно уклинився посеред особливо урочистого пасажу реквієму за полеглими героями.

Одна з кісток Фордового плеча почала потріскувати, а це свідчило про те, що ручища навчалася мистецтву заподіяння болю у кращих хіропрактиків або в досвідчених катів. Він сподівався залагодити справу до того, коли затріщать кістки, відмінні від плечових. На щастя, сумка висіла на іншому плечі, до якого ручища ще не дісталася.

Бармен посунув картку по стійці до Форда.

— Ми ніколи, — додав він, і в голосі почулися ледь стримувана жорстокість і, можливо, фізичне каліцтво, — не чули про таку компанію.

Нічого дивного.

Через фатальну комп'ютерну помилку Форд нарешті отримав цю кредитну картку наприкінці свого п'ятнадцятирічного перебування на планеті Земля. Наскільки фатальною стала та помилка, Америкен Експрес дізналася швидко, а панічний лемент та стогін з боку відділу стягування боргів заглушило тільки своєчасне, хоча й несподіване, знищення всієї планети, до якого вдалися вогони задля будівництва нового гіперкосмічного проїзду.

Відтоді він носив картку зі собою, бо вважав за корисне мати при собі гроші, які ніхто не приймав.

— А щодо кредиту? — запитав Форд. — Аааааргггг....

Ці два слова — «кредит» й «аааааргггг» — у барі «Старий рожевий пес», як правило, завжди йшли один за одним.

— Я думав, — простогнав Форд, — у вас тут пристойний заклад.

Він обвів поглядом різномасте збіговисько головорізів, сутенерів, а також власників звукозаписувальних студій, що юрмилися за межею скнаристого світла у дальніх сутінках бару. Присутні усі як один старанно відводили очі й дивилися будь-куди, аби не на Форда, діловито хапаючись за клаптики перерваних розмов стосовно мокрухи, будівництва мережі штовхачів дуру та випуску нових альбомів. Вони знали, що зараз станеться, і не бажали дивитися, бо це могло перебити апетит.

— Тобі кришка, чуваче, — тихо звернувся бармен до Форда Префекта, і доказів про те, що він не блефує, у Форда не знайшлося.

Колись бар прикрашала табличка з написом *«Дякуємо, що не питаєте про кредит, бо удар у пику може зашкодити вашому здоров'ю»*, але потім — задля уточнення — її змінили на *«Дякуємо, що не питаєте про кредит, бо кадик, який вирве з горлянки лютий птах, а також безтілесна рука, що розтрощить вашу макітру, може зашкодити вашому здоров'ю»*. З часом табличку, забризкану кров'ю та мізками, довелося прибрати через нечитабельний напис, та й репутація бару більше не потребувала пояснень. Народний поголос — кращий за будь-яку рекламу.

— Дозвольте ще раз забачити рахунок, — попросив Форд.

Він почав вивчати стосик паперів під пильним зловтішним поглядом бармена та не менш недоброзичливим позирком птаха, що вишкрябував пазурами глибокі борозни на барній стійці.

Рахунок був розлогий.

Унизу стояла послідовність цифр, подібно до серійних номерів на долішній кришці побутової техніки, таких, які зазвичай довго переписують у гарантійний талон. Звісно, Форд просидів у цьому барі цілий день, видудлив чортову купу напоїв з бульбашками та без, а також виставив хтозна-скільки питва усім цим головорізам, сутенерам і власникам звукозаписувальних студій, яких зненацька уразив приступ колективної амнезії.

Він стиха відкашлявся і поплескав себе по кишнях. Там, як знав, було порожньо.

Повільно, але твердо Форд лівою рукою розстебнув свою сумку. Безтілесна ручища здавила плече з новою силою.

— Бачте, — мовив бармен, чиє обличчя зловісно розхитувалося перед самим носом Форда. — Мені треба дбати про свою репутацію. Зрозуміло, що я маю на увазі?

Ось воно що, подумав Форд. Іншого виходу нема. Він не порушив жодного закону, чесно намагався оплатити рахунок, але отримав відмову. Зараз його життя було у небезпеці.

Одним стрімким рухом він відкрив сумку і виклав на стійку примірник «Путівника по Галактиці для космотуристів» та офіційну цидулку, які підтверджувала, що він є польовим дослідником

«Путівника» і що йому категорично заборонено робите те, що він зараз збирається зробити.

— Хочете потрапити на його сторінки?

Обличчя бармена припинило розхитуватися. Пазурі птаха перестали шкрябати стійку. Ручища послабила хватку.

— Це було б чудово, сер, — видихнув бармен пошепки, тільки губами.

РОЗДІЛ 5

«Путівник по Галактиці для космотуристів» — надзвичайно впливова установа. Насправді, його вплив такий дивовижно великий, що редакційний персонал навіть розробив чіткі правила запобігання зловживанню цього впливу. Ось, сказано у «Путівнику»: *усім польовим дослідникам суворо заборонено приймати будь-які послуги, знижки або особисті заохочення будь-якого роду в обмін на видавницькі послуги, за винятком коли:*

а) вони вжили усіх можливих заходів, щоб оплатити послуги загальноприйнятим способом;

б) якщо їхньому життю загрожує небезпека;

в) якщо дуже хочеться.

Оскільки застосування останнього пункту майже завжди спричиняє скорочення посади, Форд намагався у своїх дослідженнях користуватися двома першими.

Він ішов вулицею прискореним кроком.

Повітря було задушливе, але йому подобалося, бо то було задушливе повітря великого міста, наповнене огидними звуками, що бентежили душу паскудною музикою та віддаленим відлунням сутичок одних банд поліцейських з іншими.

На ходу він розмахував сумкою з таким наміром, аби влупити що є сили кожному, хто намірився поцупити її. В сумці зберігались усі його речі, й було їх небагато.

Лімузин промчав мимо, ледь вписавшись між двома купами сміття, що палало. Він перелякав підстаркувату в'ючну тварину, яка зі зойком відскочила убік, вдарилась об вітрину крамниці трав'яного зілля.

Спрацювала сигналізація, тварина побігла через вулицю, а потім демонстративно впала біля входу в італійське бістро, де, як вона знала, її сфотографують і нагодують.

Форд прямував на північ. Він сподівався, що йде в напрямку космопорту, але планувати щось конкретне було ще зарано. Бо ж перебував у тій частині міста, де будь-які плани можуть стрімко змінитися.

— Хочеш розважитися? — пролунав голос із підворіття.

— Щодо мене, то я вже розважаюся на повну, — відповів Форд. — Дякую.

— Ти багатій? — запитав інший голос.

Питання змусило Форда від душі зареготати.

Він розвернувся і розвів руками. — Невже не видно?

— Не знаю, не знаю, — відповіла дівчина. — Може, так, а може, й ні. Може, твоє багатство ще попереду.

В мене є особлива послуга для багатіїв.

— Та невіж? — Форд зацікавився, але залишався насторожі. — І що це?

— Я кажу їм, що багатства не слід цуратися.

У вікні верхнього поверху пролунала автоматна черга. То лише застрелили басиста, котрий тричі поспіль сфальшував, бо музикантів у Гон-Донг Сіті хоч греблю гати.

Форд, заінтригований, зупинився і вступився у темряву підворіття.

— Що ти їм кажеш? — перепитав він.

Дівчина розсміялась і вийшла на світло. Висока, в кожному її русі проступала витримана сором'язливість — трюк, який дає велику перевагу, якщо навчитися його правильно використовувати.

— Це мій коронний номер, — пояснила вона. —

У мене магістерський ступінь із соціальної економіки, і я можу говорити переконливо. Людям це подобається. Особливо — в цьому місті.

— Гууснарґх, — мовив Форд Префект. То було особливе бетельгезійське слівце, яке використовують, коли треба щось сказати, але нічого путящого в голову не спадає.

Він присів на ґанку, витягнув зі сумки пляшку «Старого Джанкс спіриту» і рушник. Відтак Форд витер горлечко пляшки рушником,

чим досягнув цілком протилежного ефекту від жаданого — бо «Джанкс спірит» моментально вбив міріади бацил, що мало-помалу будували високорозвинену і просвітлену цивілізацію на найзапашніших плямах його рушника.

— Хочеш трохи? — запитав він, коли сам зробив добрячий ковток.

Дівчина знизала плечима і взяла простягнуту пляшку.

Вони трохи посиділи, насолоджуючись переливами охоронної сигналізації, що долинали зі сусіднього кварталу.

— До речі, одна контора заборгувала мені купу грошей, — сказав Форд. — Тож якщо вони розрахуються, як мені тебе знайти?

— Просто. Я буду тут, — сказала дівчина. — А яка сума на кону?

— Заробітна плата за п'ятнадцять років.

— За що саме?

— За написання двох слів.

— Святий Заркіоне! — скрикнула дівчина. — І яке ж із двох слів забрало стільки часу?

— Перше. Тільки-но я підібрав одне, друге прийшло само увечері після обіду.

Із вікна десь над їхніми головами вилетіла величезна електронна ударна установка і вщент розтрощилася просто на тротуарі.

Невдовзі стало зрозуміло, що зойки охоронних сигналізацій у сусідньому кварталі навмисно запустили поліцейські задля засідки. Машини зі скавучальними сиренами мчали тільки для того, щоб потрапити під нищівний вогонь гелікоптерів, котрі пікірували вниз, із-за стін хмарочосів у центрі міста.

— До речі, — сказав Форд, якому довелося кричати, щоб донести інформацію, — роботи було виконано багато. Я написав чортзна-скільки, та вони усе геть порізали.

Він дістав із сумки примірник «Путівника».

— А потім планету знищили, — прокричав Форд. — Варто було так корячитися. Та гроші я з них все одно витребую.

— То ти цю контору мав на увазі? — теж прокричала питання дівчина.

— Так.

— Круто влаштувався.

— Хочеш побачити, що я написав, поки не стерли? — прокричав Форд. — Оновлення по інету мають ось-ось надійти. Певна річ, знайшовся розумник, який помітив, що планета, де я провів п'ятнадцять років, більше не існує. В останніх оновленнях цього ще не помітили, але ж не може щастити безкінечно.

— Тут майже неможливо розмовляти.

— Що?

Дівчина розвела руками, показуючи навкруги.

Поліцейський гелікоптер, що завис над головами, здавалось, утягнувся в другорядну перестрілку з гуртом, який репетирував на верхньому поверсі. Дим валив з вікон. Звукорежисер звисав з вікна, зачепившись за карниз, а гітарист осатаніло довбачив того по пальцях своєю гітарою, що палала. Згори гелікоптер поливав обох кулеметними чергами.

— Може, пошукаємо затишніше місце?

Форд з дівчиною пішли вулицею подалі від галасу. Вони натрапили на трупу вуличних акторів, які намагалися розіграти для них одноактну п'єсу, присвячену проблемам мікрорайону, але потім кинули на півдорозі та ретирувалися до невеликого бістро, яке «дахувала» в'ючна тваринка.

Поки йшли, Форд длубався в інтерфейсі «Путівника». Нарешті вони завернули у провулок. Форд присів на сміттєвий бак, бо екран «Путівника» раптом аж набряк від інформації.

Форд знайшов свою статтю.

«Земля. Загалом безпечна.»

Секунду по тому екран перетворився на абракадабру зі системних повідомлень.

— Оновлення почалося, — мовив Форд.

«Будь ласка, зачекайте, — йшлося в повідомленні, — інформація оновлюється через інфра-дельта мережу. Ця стаття редагується. Система перезавантажиться через 10 секунд.»

У провулок в'їхав лімузин сіро-сталевого кольору.

— Послухай, — сказала дівчина, — якщо тобі заплатять, розшукай мене. Мені треба працювати. Люди потребують моєї підтримки.

Одним рухом руки вона відмела усі Фордові не до кінця артикульовані протести і залишила того самотньо сидіти у розпачі на

сміттєвому баку, готуючись спостерігати, як величезний шмат його життя ось-ось буде змито у смердючу електронну далечінь.

На вулиці осередки опору потроху згасли. Поліцейські розбірки перекочували до іншого району міста, а члени рок-групи, які залишилися живими, визнали особливості музикальних уподобань один одного і погодилися розпочати сольні кар'єри. Вуличні комедіанти вийшли з італійського бістро разом із в'ючною тваринкою, якій розповідали, що відведуть її до одного бару, де вони точно знали, що з нею поводитимуться пристойно, а трохи далі на узбіччі припаркувався лімузин сіро-сталевого кольору.

Дівчина поспішала до автомобіля.

Позаду, в сутінках провулка, поки обличчя Форда Префекта підсвічувалося мертво-зеленуватим сяйвом екрана «Путівника», його очі повільно, але невпинно лізли на лоба.

Бо в тому місці, де він уже й не сподівався побачити свою лаконічну статтю, вона, замість того, щоби бути стертою й викинутою за непотрібністю, виявилася значно розширеною текстовими даними, діаграмами, статистикою та ілюстраціями. Стаття містила детальні описи найкращих пляжів Австралії для серфінгу, смаку йогурту на островах Греції, ресторанів, у котрі краще не заходити в Лос-Анджелесі, обмінних пунктів, які треба обходити стороною у Стамбулі, погодних неприємностей, що підстерігають у Лондоні, а також довбезний список рекомендованих для відвідування барів у всьому світі. Й так сторінка за сторінкою. Усе було там, усе, що він написав.

Дедалі більше хмуричись од спантеличення та нерозуміння, він переглянув текст з початку до кінця, зупиняючись то тут, то там на деяких нюансах.

Поради інопланетним відвідувачам Нью-Йорка:

Приземляйтесь де завгодно, хоч посередині Центрального парку. Нікому до вас не буде діла, ніхто вас навіть не помітить.

Виживання: відразу після прильоту влаштуйтеся шофером таксі. Робота шофера таксі полягає в тому, щоб доправляти народ туди, куди йому заманеться, у великих автомобілях жовтого кольору, що мають назву «таксі». Не хвилюйтесь, якщо не розумієте, як ті машини працюють, не розмовляєте місцевою мовою, не маєте

поняття щодо географії і базових знань законів фізики, що діють у даному регіоні, або маєте великі зелені антени на голові. Запевняю вас, водити таксі — найліпший спосіб залишитися непоміченим.

Якщо ваше тіло й справді виглядає фантастично, спробуйте показувати його народу на вулицях за гроші.

Земноводним формам життя з будь-якої планети зі сонячних систем Тхнуття, Згубня та Ригачка особливо припаде до вподоби ріка Іст-рівер, що, як кажуть знавці, значно багатша на чарівні живильні поживні речовини, ніж найліпший смертельний слиз, будь-коли зрощений у лабораторних умовах.

Розваги: Найкращого місця не придумаєш. Це краще, ніж встромити електроди у мозковий центр задоволення.

Форд натиснув клавішу, яка тепер іменувалася «Режим редагування», замість набридлого очам «Режиму очікування», що колись давно замінив собою моторошний стародавній «Викл».

Ішлося про планету, яку, він знав напевно, повністю знищили; він бачив це на власні очі, чи, точніше, оскільки був осліплений пекельним вибухом світла та гуркоту, відчув обома ногами, бо тоді земля здибилась і почала лупцювати його, немов молот, ревучи та стогнучи від енергетичних хвиль, що випромінювали огидні жовті вогонські кораблі. А потім, через п'ять секунд після моменту, котрий він визначив для себе як останній у своєму житті, нарешті відчув солодкувату запаморочливу нудоту дематеріалізації, коли його разом з Артуром Дентом зафігачило крізь атмосферу до корабля, наче останній викид повітря з потонулого підводного човна.

Помилки не було. Він не міг помилитися. Землю точно було знищено. Остаточно і безповоротно. Вона випарувалась і розсіялась у космосі.

Але ж ось воно, диво — він знову запустив «Путівник» — його власна стаття, як організувати собі капітальний відпочинок у Борнмуті⁴, графство Дорсет, Англія. Форд особливо пишався нею, бо вклав туди свої найхімерніші фантазії розкутої уяви. Він перечитав її ще раз, присвистуючи від здивування.

Раптом Форд второпав, у чому проблема. Вона полягала в тому, що відбувалась якась дуже дивна фігня, а коли відбувається якась дивна фігня, Форд завжди прагне взяти у ній участь.

Він поспіхом запхнув «Путівник» до сумки і вибіг з провулка на вулицю.

Форд узяв курс на північ і через кілька сотень метрів порівнявся з лімузином сіро-сталевого кольору, що припаркувався на узбіччі. З напіввідчиненого вікна він почув, як лагідний голосок мовив: «Усе гаразд, любий, це цілком природно. Просто треба навчитися цим насолоджуватись. Уся структура економіки базується на багатстві...»

Форд усміхнувся про себе, тримаючись подалі від сусіднього кварталу, що вже палав вогнем на повну катушку, дістався поліцейського гелікоптера, котрий стояв, покинутий на вулиці, заліз у кабінку, пристебнувся, коротко помолився і запустив двигун.

Невпевнено погойдуючись, машина піднялася поміж вузькими стінами урбаністичного каньйону і, вирвавшись на свободу, помчала, розгрібаючи чорно-червоні клуби диму, який постійно висів над містом.

Через десять хвилин, увімкнувши усі сирени і гатячи з кулемета в усі боки по хмарах, Форд Префект здійснив жорстку посадку поміж пускових веж у променях прожекторів космопорту Гон-Донга, немов натомлений велетенський комар.

Те, що залишилося від сильно пошкодженого при посадці гелікоптера, він зміг обміняти у космопортівських мініяйл на квиток першого класу до найближчого рейсу, що покидав планету. Невдовзі він уже влаштувався в одному з велетенських розкішних крісел, що огортали тіло, немов пальчатка.

«Буде прикольно», — подумав Форд, коли корабель прошурхотів крізь атмосферу і вийшов у відкритий космос, долаючи офігезні відстані, як оком змигнути. Стюардеси заходилися розносити їжу і напої.

— Будь ласка, — казав Форд щоразу, коли мимо проносили будь-що.

Він посміхався своєю плотолюбною маніакальною посмішкою, вкотре переглядаючи загадково воскреслу статтю про планету Земля. У нього там залишилась незакінчена справа, і зараз виник шанс довести ту справу до логічного закінчення. Тож Форд був страшенно задоволений тим, що життя несподівано підкинуло йому мету.

Раптово Форд замислився, а де в біса Артур Дент і чи знає він про Землю.

Саме тієї миті Артур Дент був не де-небудь, а на відстані тисячу чотириста тридцять сім світлових років від Форда. Він сидів у «саабі» й дуже нервувався.

У нього за спиною, на задньому сидінні була дівчина, через яку він ледь не вивернув собі шию, коли залазив у авто. Він не був упевнений щодо причини — чи то просто була перша жіноча особина його біологічного роду, що впала в око за довгі роки поневірянь, чи з якоїсь іншої причини, але це його дуже-дуже приголомшило. «Дурниці, — казав він собі. — Качумай!». «Ти ще не оговтався, — казав він собі найтвердішим внутрішнім голосом, на який тільки здатний, — і перебуваєш не в найраціональнішому стані. Ти щойно проїхав автостопом сто з гаком світлових років через пів-Галактики, стомився, мов собака, спантеличений, як цап, і нерви до дідька. Розслабся, сконцентруйся і дихай глибше. Без паніки!»

Артур заговтузився на сидінні й повернув голову.

— Ви впевнені, що з нею все гаразд?

Окрім факту, що дівчина, як здалось Артуру, була запаморочливо красива, він не бачив деталі, а саме — якого вона зросту чи віку, який у неї колір волосся. Він також не мав згоди хоча б поговорити з нею, бо та, на жаль, залишалась у повній відключці.

— Вона просто під кайфом, — пояснив її брат, знизавши плечима. Він не відривав очей від дороги.

— Вважаєте, це нормально? — запитав Артур стривожено.

— Мене це влаштовує.

— А-а-а, — мовив Артур і після секунди роздумів додав: — О-о-о...

Розмова катастрофічно не клеїлася.

Після початкового обміну всілякими можливими привітальними фразами з Расселом — так звали брата дивовижно красивої дівчини; це ім'я, на думку Артура, мали, як правило, фізично сильні й авторитетні чоловіки зі світлими вусиками, котрі висушують волосся феном і за першої-ліпшої нагоди вдягають оксамитові смокінги й сорочки із жабо, та з якими категорично заборонено вести будь-які бесіди про більярд — вони з Артуром відчували один до одного щире неприязнь.

Рассел був дужим чоловіком. Із світлими вусиками. Його зачіска була ідеальна, а волосся висушене й укладене за допомогою фена. Справедливості заради — хоч Артур не мав жодної потреби в цій

справедливості, хіба що як у ментальній вправі, — він, Артур, виглядав мізерно. Ніхто не спроможний подолати сто тисяч світлових років простору, переважно у багажних відсіках, щоб трохи не обшарпатись. Щодо Артура, то він обшарпався добряче.

— Вона не нарик, — додав Рассел несподівано, немов недвозначно натякаючи на те, що наркоманом тут запросто може бути хтось інший. — Вона під заспокійливим.

— Але це жахливо, — мовив Артур, знову викручуючи шию, щоб подивитися на дівчину, яка заворушилася позаду.

Вона опустила голову на плече, волосся повністю закрило обличчя.

— Що з нею, захворіла?

— Та ні, — відповів Рассел, — просто трішечки крейзанулася.

— Тобто як? — допитувався Артур.

— Дах потік, з катушок зірвалася, як зазвичай.

Я везу її назад у дурдом і скажу, щоб її ще трохи підрихтували. Бо ті лікарі відпустили дівчину, коли вона ще вважала себе їжаком.

— Їжаком?

Рассел люто просигналив машині, що виперлася з-за повороту назустріч і захопила чимало їхньої смуги, примушуючи їх різко звернути. Зірвавши злість, він немов розслабився.

— Ну, може, і не їжаком, — поправив Рассел себе, водночас виправляючи машину. — Хоча з їжаком простіше впоратись. Якщо хтось відчуватиме себе їжаком, треба просто дати йому дзеркало, кілька картинок з їжаками і запропонувати розсортувати хто тут хто, а потім прийти через деякий час, коли тому чи тій полегшає. Слава Богу, медична наука ще може впоратися з такими випадками. Але Фенні вона чомусь не дуже допомогла.

— Фенні?

— Знаєте, що я подарував їй на Різдво?

— Ні, а що?

— Медичну енциклопедію Блека⁵.

— Крутий подарунок!

— Я теж так вважаю. Тисячі захворювань, усі в алфавітному порядку.

— Ви назвали її Фенні?

— Так. Я сказав їй — вибирай будь-яку хворобу. Вони усі виліковні. Знайдуться ліки до будь-чого. Але дзуськи, у неї щось особливе. Щось

таке, аби ускладнити усім життя. Вона завжди була не як усі. Ще зі школи.

— Ще зі школи?

— У тому-то й справа. Захопилася грою в хокей і зламала кістку, про яку ніхто ніколи не чув.

— Розумію, як це дратує, — зауважив Артур розгублено.

Він відчув розчарування, дізнавшись, що дівчину звать Фенні. Дурнувате, неоковирне ім'я. Так може назвати себе якась стара діва, котрій обридло називатися повним — Фенелла.

— Не те, щоб я не виказував співчуття, — продовжив Рассел, — але це насправді трохи дратувало. Потім вона кілька місяців кульгала.

Він скинув газ.

— Це вже ваш поворот, чи не так?

— О ні, — мовив Артур, — до мого ще миль п'ять. Якщо вам не важко.

— Гаразд, — відповів Рассел після короткої паузи, яка мала значити, що йому, звісна річ, важко, але нічого не вдієш. Він натиснув на газ.

Насправді, то був Артурів поворот, але він не міг дозволити собі піти, не дізнавшись більше про дівчину, яка повністю заволоділа його думками, навіть не розплющуючи очей. Попереду — ще дві розвилки, де можна буде звернути.

Обидві дороги вели до містечка, який він називав домом, але що там знайде, Артур не мав бажання навіть уявити. За вікном проминали знайомі пейзажі, напівпримарні уночі, серце стискалося так само, як воно стискається тільки від рідних речей, які несподівано постають у новому світлі.

Згідно з власною часовою шкалою, якщо Артур не помилявся стосовно руху сонця на чужих планетах, минуло вісім років, як він залишив Землю, але скільки років сплигло тут — він і гадки не мав. Ну і насправді те, що трапилося тут, — перебувало за межами його втомленої уяви, оскільки самої планети тут бути не мало б.

Вісім років тому, після обіду, цю планету зруйнували, повністю розтрощили величезні жовтезні вогонські кораблі, що зависли в післяобідньому небі на протигагу всім законам гравітації, немов то були місцеві забобони, наругу над якими карали незначним штрафом.

— Галюни, — сказав Рассел.

— Що-що? — перепитав Артур, який заблукав у лабіринті власних спогадів.

— Вона каже, що страждає від дивних галюцинацій, буцімто живе у реальному світі. Та коли кажеш, що цей світ і є реальним, вона відповідає, що саме тому її галюцинації такі дивні. Не знаю, як вас, а мене подібні розмови вкрай виснажують. Нагодувати її таблетками і гайда нахлюкатися пива — ось найкраще рішення. Бо скільки можна з нею вовтузитися!

Артур насупився, не вперше за поїздки.

— Ну-у...

— Узяти до уваги хоча б усі її сни та кошмари. Та ще лікарі товкмачать про якісь дивні стрибки на енцефалограмі.

— Які стрибки?

— Ось, — сказала Фенні.

Артур аж підскочив на сидінні, повернув голову, щоби глянути у розплющені, але повністю спустошені очі дівчини. Те, у що вона вдивлялася, вочевидь перебувало не у салоні авто. Її вії затремтіли, голова здригнулась, і вона знову мирно заснула.

— Що вона сказала? — перепитав Артур занепокоєно.

— Вона сказала «Ось».

— Ось що?

— Ось що завгодно. Хрін його знає. Може, їжачок, може, димова труба, може, «росте липа біля Пилипа». Я вже, здається, казав, що вона крезячиться не по-дитячому.

— Здається, це не дуже вас турбує, — мовив Артур якомога легковажніше, але щось не спрацювало.

— Слухай, чуваче...

— Прошу пробачення, це, звісно, не моя справа.

Я не хотів нікого образити, — Артур поквапився виправити помилку.

— Бачу, ви дбаєте про сестру, і це видно навіть сторонньому, — збрехав він. — Зрозуміло, вам треба якось впоратись із хворобою. Прошу мені пробачити, бо я щойно прибув з іншого краю Туманності Коняча Голова.

Артур сердито втупився у вікно.

Він із здивуванням усвідомив, що з усіх емоцій, що билися за місце в його серці тієї самої ночі, коли він повернувся до свого дому, котрий,

як він вважав, канув у Лету назавжди, перемагала раптова пристрасть до чудернацької дівчини, про яку він не знав нічого, крім слова «Ось», промовленого до нього, а також те, що зустрічі з її братаном не побажав би й вогону.

— То що там за... е-е-е... стрибки на енцефалограмі, про які ви казали, — заторохтів Артур якомога швидше.

— Слухай, вона моя сестра. Я взагалі не розумію, навіщо все це розповідаю.

— Прошу пробачення. Можливо, мені краще вже вийти. Це...

Але того самого моменту вийти стало неможливо. Гроза, що досі обходила їх стороною, раптово вибухнула зливою. Небо розірвали блискавки, і хтось згори почав лити на землю стільки води, немов мав на меті процідити через решето щось схоже на Атлантичний океан.

Рассел вилаявся і міцніше вхопився за кермо. Небеса громоподібно вилаялись у відповідь. Він трохи вгамував свій гнів тільки коли пришвидшився, щоб обігнати машину з написом «Всепогодні вантажні перевезення МакКенни». Напруження спало разом зі зливою, яка перетворилася на дощик.

— Це почалося, коли знайшли у водоймі того агента ЦРУ, а у всіх розпочалися галюцинації та всяка інша фігня. Пам'ятаєте?

Артур замислився, чи не повторити йому ще раз пояснення про те, що він щойно прибув з іншого кінця Туманності Коняча Голова, і саме завдяки цьому, а також купі інших різноманітних фактів, які не складаються у голову, він трохи не в курсах стосовно місцевих подій, але вирішив, що це тільки ускладнить ситуацію.

— Ні, — відповів він.

— Саме тоді вона і злетіла з катушок. Сиділа десь у пабі. Здається, у Рікмансворті. Гадки не маю, що вона там забула, але саме там її й накрило. Очевидці розповідають, що вона встала і спокійно сповістила, нібито щойно їй щось відкрилось, якесь одкровення. Потім завагалася, захиталась, заверещала і врешті-решт впала мордою просто на бургер з яйцем.

Артур зморщився.

— Дуже шкода таке чути, — мовив він силувано.

Рассел у відповідь невиразно хмикнув.

— А що, — запитав Артур, намагаючись скласти усі факти до купи, — той цеєрушник робив у водоймі?

— Бовтався туди-сюди, немов поплавець. Що ще робити мертвякові у водоймі?

— Але ж...

— Та годі, ви маєте це пам'ятати. Галюцинації та інша фігня. Подейкували, що хтось капітально облажався, що ЦРУ проводить досліді з галюциногенами чи типу того. Ходили навіть божевільні теорії, що, мовляв, замість того, аби вводити війська, набагато дешевше і найефективніше просто створити ілюзію, ніби країна захоплена.

— А якого роду були ті галюцинації? — запитав Артур напівпошепки.

— Себто як це — якого роду? Я саме кажу про всю ту маячню з величезними жовтими зорельотами, коли усі разом зсунулися та почали волати, що нам капець, а потім — бах — і зорельотів слід загув, немов дурня вивітрилася. ЦРУ заперечувало геть усе, що свідчить про правильність такої теорії.

Голова Артура злегка закрутилася. Руки вчепились у пошуках опори і вчепилися міцно. Щелепи раз за разом роззявлялися, немов намагалися щось сказати, але звук не виходив.

— Хоч як там було, — продовжив Рассел, — хоч який дур вони використали, з Фенні вона так і не вивітрилась. Я вже навіть намілювся подати в суд на ЦРУ, та один знайомий адвокат сказав, що ідея така сама безглузда, як атакувати дурдом у гамівній сорочці.

Він знизав плечима.

— Отже, вогонські, тобто жовті зорельоти просто зникли? — проскімлив Артур.

— Звісно, на те вони і глюки, — підсумував Рассел і зацікавлено подивився на Артура. — Тобто, ви хочете сказати, що цього не пам'ятаєте? Де ж ви у біса були?

Для Артура питання виявилось настільки актуальним, що від здивування він аж підскочив і ледь не пробив головою дах.

— Дідько! — скрикнув Рассел, намагаючись повернути керування машиною, що раптом пішла юзом. Він звернув на узбіччя, поступаючись вантажівці, що мчала прямо на них, і виїхав на траву.

Від різкого гальмування дівчину позаду кинуло на сидіння Рассела, й вона незграбно осунулася на підлогу.

Артур різко обернувся і занепокоєно ляпнув:

— Ви не забилися?

Рассел спересердя змахнув руками і скошлатив своє ідеально укладене феном волосся. Потім посмикав блондинистий вус. Повернувшись до Артура, сказав:

— Будь ласка, відпустіть ручне гальмо, чорт забирай!

РОЗДІЛ 6

Звідси до його містечка залишалося близько чотирьох миль: миля — до перехрестя, куди той козел Рассел навідріз відмовився підкинути, і ще зо три милі звивистою сільською дорогою.

«Сааб» розчинився у п'їтмі. Артур провів його поглядом, приголомшений, наче людина, яка років п'ять вважала себе сліпцем, а тут нарешті зрозуміла, що розгледіти світ йому заважав надто крислатий бриль.

Він різко струсонув головою, сподіваючись, що це зможе поставити на місце деякі факти, котрі вибивались із загальної картини буття, і надасть сенсу безцеремонно заплутаному Всесвітові. Але оскільки такі факти, якщо вони звісно й були, навідріз відмовилися ставати на місце, він попростував дорогою, розраховуючи, що добряча виснажлива піша прогулянка, а можливо, і кілька мозолів, допоможуть принаймні переконатись у власному існуванні й навіть повернути здоровий глузд.

Коли він дістався містечка, годинник показував пів на одинадцятку — факт, який Артур встановив крізь брудне, замурзане вікно пабу «Кобила та Грум». Годинник висів там, скільки він себе пам'ятав, — з картинкою страуса ему, що поперхнувся кухлем пива «гінесс».

Це був той самий паб, у котрому він провів доленосний ланч, під час якого спочатку його рідний дім, а потім усю планету було зруйновано, чи, може, те йому просто примарилося. Ні, дзуськи, нічого не примарилося, геть усе зруйнували, бо якщо ні, то де, Заркіон його подери, він вештався останніх вісім років, і з чого взагалі почалися його мандрівки Всесвітом, як не з огидного вогонського жовтяка,

котрий той козел Рассел назвав галюцинацією, спричиненою якимось дуром. Але якщо Землю справді було зруйновано, то на чому, Заркіон його подери ще раз, він зараз стоїть!

Тут Артуру довелося вдарити по гальмах, бо такі логічні висновки нікуди не вели, хоча він уже разів із двадцять прокручував одну й ту саму думку.

Почнемо спочатку.

Ось паб, у котрому він провів свій останній ланч, під час якого хтозна-що трапилось, і те «хтозна-що» він спробує второпати пізніше, що б те «хтозна-що» не означало.

Дурня тотальна.

Він почав спочатку.

Ось паб, у котрому...

Це — паб.

У пабах торгують спиртним, і це йому дуже б допомогло.

Задоволений, що його хаотичний розумовий процес нарешті дійшов хоч до якогось висновку, та ще такого, котрий його цілком задовольняв, хоча він розраховував вирішити зовсім інше питання, Артур попрямував до дверей.

І одразу зупинився.

З-за огорожі вискочив маленький чорний кучерявий тер'єр, який загавкав, побачивши Артура.

Артур був знайомий з цим собакою, причому, дуже добре. Песик належав одному його приятелю, рекламному агенту; тер'єра звали Дурепою за його волосся, що стирчало на голові пучком і додавало схожості з президентом Сполучених Штатів⁶. Гавкун також знав Артура, принаймні, мав пам'ятати. То був дурний песик, який навіть не вмів читати зі суфлера, через що дехто протестував з приводу собачого прізвища, але він повинен був упізнати Артура замість того, щоб вишкіряться і настовбурчуватися, немов то не Артур, а якесь найжахливіше страховисько, котре він зустрів на своєму жалюгідному розумово-обмеженому собачому життєвому шляху.

Псяча поведінка настовхнула Артура на думку подивитись у вікно, але цього разу не на страуса, який задихався від асфіксії, а на своє власне відображення.

Побачивши себе вперше у знайомому середовищі, він змушений був визнати, що псина має слухність.

Артур досить-таки змахував на страховисько, за допомогою якого фермери намагаються налякати птахів, і заявитися у такому вигляді в паб, безперечно, спричинило б бурю збуджених коментарів принизливого тлумачення. Гірше того, в пабі неодмінно виявиться кілька знайомих, які закидають його питаннями, на котрі саме зараз він не мав адекватних відповідей.

Тут міг бути хоча б Уїлл Смітерс, хазяїн Дурепи — надзвичайно тупуватої тварини, яку сам Уїлл вигнав зі зйомок рекламного ролика, бо той так і не спромігся визначитись, який собачий корм йому до вподоби, попри факт, що в усіх інших мисках той корм намастили машинною оливою.

Уїлл точно в пабі. Ось його пес, ось його машина — сірий «порше-928» з наліпкою на бампері «Моя інша тачка — теж порше». Хай йому грець.

Артур ще раз оглянув машину і раптом зрозумів: він щойно дізнався те, на що раніше не звертав уваги.

Уїлл Смітерс, як і більшість інших знайомих рекламистів-пройдисвітів з надмірно високою платнею та низькими моральними устоями, мав за честь міняти машини кожного серпня, щоб мати змогу розказувати кентам, нібито, мовляв, його бухгалтер примусив до цього. Хоча, насправді, бухгалтер із шкіри ліз, аби зупинити ту авантюру, бо аліменти і хтозна-що ще... Але саме цю машину Артур бачив раніше. Рік на номерній табличці прямо свідчив про те.

Якщо припустити, що зараз зима, а подія, котра завдала Артурові стільки, м'яко кажучи, неприємностей вісім біологічних років тому, трапилась у вересні, виходить, що на Землі минуло місяців шість-сім.

Артур заляк, немов його вхопив стовбняк, дозволяючи Дурепі скакати навкруги і гавкати, немов скажена. Раптом виразно усвідомив факт, який досі відкидав, а саме: тепер він сам став галімім чужинцем у своєму рідному світі. Хоч греблю рви — ніхто ніколи не повірить у його історію, бо вона не тільки виглядатиме шизанутою, а й суперечитиме найпростішим очевидним фактам.

Чи справжня це Земля? Чи є бодай один відсоток, що він круто облажався?

Але паб просто перед ним виглядав знайомим до нестями, до найдрібнішої деталі — до цеглинки, до шматочка облупленої фарби. Він відчував, що всередині на нього чекають звична задушлива, гомінка і тепла атмосфера, грубо оброблені балки, ковані світильники під старовину, барна стойка, липка від пива, яке розмазують ліктями його добрі знайомі, картонні фігури дівчат за стойкою з прищепленими до грудей пакетиками арахісу.

Усе це і є його дім, його світ.

Навіть клятий пес.

— До мене, Дурепо!

Голос Уїлла Смітерса вимагав од Артура рішення, і негайного. Якщо просто залишитися на місці, почнеться цирк. Сховатись — означає відтермінувати момент, до того ж, холодно, хоч вовків ганяй.

Уїлл спростив Артурові вибір. Не те, щоб він того недолюблював, з Уїллом прикольно тусуватись. Але його прикольність втомлювала, бо, будучи рекламістом на всі сто, він завжди бажав, щоб усі знали, як йому весело і де він купив свою куртку.

Пригадавши це, Артур сховався за фургоном.

— Ей, Дурепо, що сталося?

Двері відчинилися, на ґанку постав Уїлл у шкіряній льотній куртці, яку на його замовлення довів до поношеного вигляду один друга з Лабораторії Дослідження Доріг — проїхавши по ній своїм дослідницьким авто. Дурепа щасливо загавкав, отримавши увагу, якої прагнув, і моментально забув про Артура.

Уїлл вийшов разом з друзями, і вони почали гратись із собакою.

— Комуняки! — кричали вони собацюрі. — Комуняки, комуняки, комуняки!!!

Собацюра оскаженіло загавкав, узявся стрибати, здавалося, його маленьке серце ось-ось вискочить з грудей од несамовитої люті. Чоловіки сміялись і підбадьорували Дурепу, аж поки поступово, один за одним, не розійшлися по своїх авто і зчезли в темряві ночі.

«Що ж, усе стає на свої місця, — думав Артур, ховаючись за фургоном. — Тепер я точно знаю, де перебуваю».

РОЗДІЛ 7

Його будинок стояв на місці.

Як це трапилось і чому — він гадки не мав. Артур вирішив дочекатися, коли паб спорожніє настільки, що у нього виникне можливість попроситися переночувати, а поки взявся перевірити місце, де стояв будинок. І ось тобі.

Він поквапився відшукати ключа, якого ховав під кам'яною жабою у садочку, бо, на якесь диво, у домі дзвонив телефон.

Артур почув дзвінок здалеку, ще з дороги, а коли зрозумів, звідки той лунає, побіг.

Насилу відчинив двері через вражаючу купу накопичених на килимкові рекламних журналів. Двері трохи відчинились і остаточно застрягли на тому, що він згодом ідентифікував як чотирнадцять однакових персонально йому адресованих запрошень на одержання кредитної картки, яку Артур уже мав, сімнадцять однакових застрашливих листів через несплату рахунків за кредитною карткою, якої Артур ще не мав, а також тридцять три однакових листи з твердженням, що його персонально вибрано як людину з вишуканим смаком та неабиякими здібностями, котра точно знає, чого прагне і куди хоче дістатися в цьому світі сучасних реактивних лайнерів, тож неодмінно повинна негайно придбати цей потворний портмоне. Купу паперу увінчував трупик смугастого кошеняти.

Артур насилу протиснувся крізь вузьку щілину, спіткнувся на купі проспектів, що рекомендували вина, котрі жоден шанувальник вин, який поважає себе, не може пропустити, послизнувся на пачці буклетів, що рекламували оренду дач на морському узбережжі, навпомацки пробіг сходами до спальні й нарешті схопив слухавку телефона саме того моменту, коли апарат заговк.

Він упав, важко дихаючи, на своє холодне ліжко, що тхнуло пліснявою, і кілька хвилин намагався покласти край у своїй голові кружлянню Всесвіту, що той зазвичай робив.

Коли відхекався, а кружляння потроху вгамувалось, Артур потягнувся запалити світло, не дуже сподіваючись на успіх. На його здивування, лампа засвітилася. Це зайвий раз підтвердило слушність логіки електричної компанії. Якщо та відмикала його від мережі щоразу, коли він оплачував рахунок, розумно припустити, що вони

забили на нього болта, коли він припинив ті рахунки сплачувати. Платити по рахунках — зайвий раз привертати увагу.

Спальня виглядала так, як він її залишив, тобто у повному гармидері, хоча зараз ефект був дещо приглушений товстим шаром пилу. Недочитані книжки і журнали громадилися між куп недозабруднених рушників. Розпаровані шкарпетки спочивали поруч з недопитими філіжанками кави. Те, що колись було недоїденим бутербродом напів перетворилося на щось, що Артур навіть відмовлявся ідентифікувати. «Якщо сюди вдарить блискавка, — спало йому в голову, — то, чого доброго, почнеться процес виникнення життя».

Тільки одна річ у кімнаті вирізнялася на фоні тотального хаосу.

Спочатку Артур не розгледів, у чому її відмінність, бо вона теж була вкрита шаром товстого пилу. Потім придивився і завмер.

Річ стояла поруч із сильно поюзаним телеком, який показував тільки канал Відкритого Університету. Якби він забажав перемкнути апарат на щось енергійніше, кінескоп, напевно, луснув би від хвилювання.

Річ виявилася коробкою.

Артур підвівся на ліктях, щоби краще роздивитися.

Така сіра коробка з такого тьмавого, колись глянцевого картону. Сіра коробка кубічної форми, приблизно фут заввишки. Перев'язана сірою стрічкою з акуратним бантиком на кришці.

Артур встав, підійшов і, не вірячи очам, торкнувся коробки. Що вона не містила б усередині, це стовідсотково був подарунок — красиво загорнутий, перев'язаний бантом, в очікуванні розпакування.

Обережно взявши його в руки, Артур переніс до ліжка. Здув пилку і посмикав стрічку. Коробка була накрита кришкою з клапаном.

Він послабив клапан і зняв кришку. Всередині, запакована в сірий обгортковий папір, була розміщена скляна сфера. Артур обережно витягнув подарунок. Сфера виявилася неповною, у дні мала отвір з товстим обідком, точніше, отвір виявився згори, коли Артур перекинув сферу. Вона була порожньою всередині. Акваріум.

Зроблений з пречудового скла, абсолютно прозорого, з особливим сріблясто-сірим відтінком, немов сіру блакить змішали з кришталем.

Артур обережно покрутив акваріум в руках. Це була одна з найкращих речей, якої він будь-коли торкався, і такого розкладу ніяк

не очікував. Ще раз зазирнув у коробку, але, крім обгортки, вона була порожньою. На зовнішніх поверхнях — теж нічого.

Він ще покрутив посудину. Безперечно, вона була бездоганною. Навіть вишуканою. Але то був всього-на-всього акваріум.

Артур постукав по склу нігтем — і посудина озвалася басовитим і пишним дзвоном, що лунав довше, ніж слід було очікувати, а коли, нарешті, замовк, здалося, що він не просто зупинився, а полинув у інші світи, глибокі, немов морська безодня.

Артур зачаровано покрутив акваріум, але цього разу світло від запорошеного світильника падало під іншим кутом, тож на поверхні скла виблиснули якісь тонкі подряпини. Піднявши акваріум вище та покрутивши його на світлі, Артур раптом чітко побачив тонкі обриси літер, що склали напис.

«Бувайте, і дякуємо...», — було написано там.

Ось і увесь напис. Артур спантеличено закліпав очима.

Ще хвилин п'ять він крутив акваріум у всіх напрямках, підносив до світла під різними кутами, стукав по склу, щоб викликати чарівний дзвін, і розмірковував над загадковими літерами, але нічого нового не віднайшов. Нарешті підвівся, наповнив акваріум водою з-під крана і поставив той на столик поруч з телевизором. Потім виколупав з вуха рибку-транслятор і запустив її у воду, де та затріпотіла. Вона йому більше не знадобиться, хіба що доведеться дивитись іноземні фільми.

Артур повернувся до ліжка і вимкнув світло.

Він лежав тихо і непорушно, немов розчиняючись у довколишній темряві, розслаблюючи м'язи, поступово сповільнюючи дихання та звільняючи мозок від думок. Та що б не робив — сну все одно не було.

Дощ лупив без упину. Грозові хмари зосередилися на невеличкій придорожній забігайлівці на околиці Борнмута, та небеса, якими вони прочовгали, розхвилювалися і затягнулися сердитою вологою димкою, немов даючи зрозуміти, що не відповідають за себе в разі подальших провокацій.

Зійшов місяць, якийсь дуже водянистий. Пожмаканий, наче жмуток паперу, який витягнули зі задньої кишені джинсів після прання. Лише експертиза і праска допоможуть із часом встановити, що то було — список продуктів чи п'ятка фунтів.

Вітерець гойдав повітря туди-сюди, немов хвіст кобили, яка не може визначитися з настроєм. Тим часом далекі дзвони пробили північ.

Із рипінням відчинилося слухове вікно.

Воно трохи здерев'яніло, тож його зрушення потребувало стусанів і умовлянь, бо рама перекосилась, а завіси зі самого світанку свого існування були добряче пофарбовані. Одначе вікно таки відчинилося.

Його підперли розпіркою, і крізь вузький отвір на схил даху видерлася худорлява постать.

Вона випрямилася на повний зріст і німотно втупилась у небо.

Постать цілковито відрізнялася від того напівшаленого створіння, котре вдерлось у цей котедж годину тому. Разом з обшарпаним, продертим до дірок убранням, заляпаним багнюкою сотень світів, намурзаним соусами із забігайлівок сотень зачовганих космопортів, зник зашкарублий хаер, довжезна, у дредах борода — носій замкненої екосистеми.

Замість бомжуватого волоцюги на даху сидів Артур Дент — гладенько поголений і цивільно вдягнений у вельветові джинси та кошлатий светр, волосся мав вимите й обскубане. Тільки очі благали Всесвіт облишити свої плани щодо нього й наразі зайнятись іншими справами.

Він востаннє дивився на цей самий пасторальний пейзаж іншими очима, та й мозок, що переробляв ті зорові образи, не був тим самим. Причому, без жодного оперативного втручання, лишень нескінченна низка нестерпних переживань.

Зараз він сприймав ніч як живу тварину, а темну землю навкруги — як істоту, в котру він, Артур Дент, пустив коріння.

Відчував, як поколювання у віддаленому периферійному нерві закінчується течією далекої ріки, що дзюркоче між невидимих пагорбів, а небо на півдні набрякає грозовими хмарами.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ